

ORSZÁGOS TERVHIVATAL
Budapest, V. Nádor u. 9-13.
Telefon: 111-050.

9.054/158/1950.

Tárgy: Rendelettervezet az ujitási
ügyek intézéséről.

Kitárgyalták: N. T. Tság: /Mándi, Világhy,
Holics, /

Találm. Hiv.: /Hevesi, Kardos,
Krasznai, /

Nip. M.: /Benárd, Dege, Kardos/

Kip. M.: /Dreisziger Julia, Karsai/

H. M.: /Naszódi, dr. Bontó, Quel Gy./

Sz. O. T.: /Deák, Sárkányne, Alföldi/

Közl. M.: /Kardos Endre, Bona Gy.,
Schmal J., Szigandi/

P. M.: /Szász István/

B. M.: /Baráth S., Huber I., Konta L./

Jg. M.: /Eörsi Gy., Rác L./

E. M.: /Fó J., dr. Káros/

F. M.: /Steiner E., Pintér E./

Belk. M.: /Erdélyi T./

Népm. M.: /dr. Sallay/

V. K. M.: /Egri Z./

O. M. B.: /Zsigmond Gy., Herzuk J./

Előterjesztés a Minisztertanácshoz

Kérem a Minisztertanácsot, hogy az ujitási ügyek intézéséről kidolgozott, mellékelt szövegű rendelettervezetet fogadja el és járuljon hozzá ahhoz, hogy az a Magyar Közlöny Minisztertanácsi és Miniszteri Rendeletök Tárában, mint a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának rendelete közzététessék.

I.

A rendelet egységes szerkezetben szabályozza az ujitói tevékenységgel, az ujitások díjazásával, azok bevezetésével, valamint az ujitó mozgalom közigazgatási vonatkozású ügyeivel /tapasztalatcsere, kísérleti műhelyek, kötelező bevezetés, stb./ kapcsolatos kérdéseket. Ebben a vonatkozásban a rendelet a műszaki ujitások díjazásáról és az ujitási javaslatokkal kapcsolatos ügyek intézéséről kiadott 11.940/1948. /XI.30./ Korm.számú rendelet és az azt kiegészítő rendelkezések teljes anyagát felöleli.

Az ujitó mozgalomra vonatkozó szabályozás új kodifikációjára azért volt szükség, mert a tapasztalatok szerint, az ujitó mozgalom lendülete túlhaladt a régi alaprendeleten és emellett számos olyan szabályozást kívánó elvi kérdés vetődött fel, amelyre vonatkozóan az addigi szabályok rendelkezést nem tartalmaztak. A rendelettervezet megszerkesztésénél ezért felhasználtuk az I. Ujitó Kongresszus tárgyalásainak eredményeit, de figyelembe vettük a Szovjetunió idevágó jogszabályait is.

II.

A rendelettervezet egyes rendelkezéseit - összefoglalva azokat a 11.940/1948. /XI.30./ Korm.számú rendelet / a továbbiakban: R./, illetőleg annak végrehajtási utasítása, a 12.560/1948. /XII.12./ számú rendelet

/ a továbbiakban: Vu/ rendelkezéseivel - az alábbiakban ismertetom.

Az 1.§. az ujitás fogalmát határozza meg s azt nemcsak könnyen felismerhető, egyszerű ismérvekhez köti - szemben a Vu.1. részének bizonyult és mégsem kielégítő szabályozásával - hanem ki is terjeszti az ujitás fogalmát, tul. a műszaki jellegű munkán, a népgazdaság területén folyó munka egészére. A §. /4/ bekezdése a szovjet szabályozás nyomán a pusztán ötletet kívánja a kivitelezésre alkalmas formában felvetett ötlettől, az ujitási javaslattól elhatárolni. Az irodalmi átvételt a rendelet egyenértékűnek veszi a teljesen önálló ujitással - szemben a Szovjetunióban az irodalmi átvételnél alkalmazott alacsonyabb díjskálával - , figyelembe véve a hazai ujitó mozgalm kezdeti állapotát.

A 2.§ az ujitások díjazását szabályozza és kifejezésre juttatja a rendelet ama kívánalmát, hogy a közigazgatás területén is elismeri az ujitás lehetőségét. A /2/ bekezdés továbbfejleszti a R. 1. §. /2/ bekezdését azáltal, hogy a társszerző közötti megállapodás utólagos módosításának lehetőségét biztosítja. E rendelkezés célja az esetleges károsmányoló megállapodások megváltoztatásának lehetővé tétele.

A /3/ bekezdés - új rendelkezésként - lehetővé teszi, hogy társadalmi szervek is szerepelhessenek, mint ujitások szerzői és díjigogosultjai.

A 3. és 4.§ az ujitás díjazásának alapját lényegében a R.5. §-ával, illetőleg a Vu.3. részével összhangban szabályozza; újdonság a szövegben a megvalósítás időpontjának közelebbi meghatározása, az üzemszerű megvalósítás kritériumának rögzítése.

Az 5.§. az ujitási díj mértékét szabályozza s számos új rendelkezést hoz. Ilyenek: az ujitási díj alsó határának 50 Ft.-ban megállapítása; az átvétel esetén fizetendő díjazás és a díjazásban részesülők körének meghatározása; az ujitási díj felső határának rögzítése; kedvezmény biztosítása az átvétel esetén fizetett díjak számára; stb.

Az ujitási díj folyósítását szabályozó 6.§ a R.17.§-ának rendelkezéseit sok tekintetben kiegészíti és továbbfejleszti. Így a nyomban kifizetendő díj alsó irtarát a 2.000 Ft.-on felüli díjazásnál 200 Ft.-tól 500 Ft.-ra emeli; szabályozza az egy éven belül meg nem valósítható, illetőleg az egy év alatt meg nem állapítható gazdasági eredményű ujitások díjazását és szabályozza a díj kifizetésének ütemozését is.

A 7.§. új alapokon szabályozza az ujitási díj áthárításának kérdését. A R. 3.§-ának rendelkezései szerint eddig átvétel esetén központként gyűjtötték össze az átvétel címén az ujitót megillető díjakat. Ez a rendszer túlzott adminisztrációs megterhelést, az ujitó számára pedig a díjak késedelmes kifizetését eredményezte. Az új szabályozás közvetlen megtérítést ír elő, de biztosítja, hogy a díj áthárítása esetén is az egyébként érvényes határidőkben folyósítható az ujitási díj, sőt az áthárítás lehetőségének hiányában a Találmányi Hivatal utján történő megtérítést biztosítja.

Az eddig a központ közbeiktatásával biztosított áttekintés is megmarad azáltal, hogy /21.§./1/ bekezdés/ az átvett ujitásokról az ujitási megbizottak értesítést küldenek az ujitást legelőször megvalósító úzomnek. Uj rendelkezés a §-ban a beruházások során megvalósított ujitások díjazásának szabályozása.

Az ujitó és az ujitást átvevők normáját szabályozó 8.§ lényegében a 80/5/1950.N.T.sz. határozat 3./ pontjában foglaltak végrehajtása.

A 9.§ /Ujitási díjak köztehertemessége/ a R.19.§-ának kiegészített szövege.

A 10.§ új rendelkezésként áttekintést nyújt az ujitási ügyeket intéző közigazgatási szervek felépítésétől és - a mozgalmi szervezetek kívánására - biztosítja, hogy az ujitási megbizottak és előadók elsősorban ujitási feladatkörük ellátására fordíthassák figyelmüket.

A 11.§. a Találmányi Hivatalnak az ujitásokkal kapcsolatos feladatait a R.22.§-ának átszövegezésével rendezi. Az új szabályozás tisztázza a gyakorlatban felmerült hatásköri összeütközések kérdését is, amennyiben a Hivatalnak ellenőrző vizsgálatai nyomán csak a jelentés és javaslatlattétel jogát biztosítja, közvetlen rendelkezési lehetőség nélkül.

A 12.§. /új rendelkezés/ Ujitási Döntőbizottságot szervez az ujitással kapcsolatos elvi kérdések folyamatos eldöntésére és az ujitási szervek munkájának elvi irányítására. Gyakorlati tapasztalatok szerint az ujitási javaslatok elbírálása alkalmával gyakran merültek fel a múltban az ujitási mozgalomra káros viták, amelyek éppen a kellő tekintéllyel bíró elvi döntő szerv hiányában húzódtak el.

A 13.-15.§-ok új rendelkezésként részletesen szabályozzák az egyes minisztériumoknak, illetőleg a minisztériumi ujitási szerveknek a feladatait. Ezt a kérdést a R. csak utólag érintette /23.§./2/ bekezdés/, ami a gyakorlatban hatásköri problémákat vetett fel.

A 16.-18.§-ok a központ ujitási szerveinek feladatkörét és működését szabályozzák, lényegében a Vu.6. és 7. részei nyomán. Uj rendelkezések a rendszeres jelentéstétel, mint az ujitások megvalósításának ellenőrzésére szolgáló eszköz, továbbá a központ ujitási megbizottjának bekapcsolása az ujitási feladattervek kidolgozásába, az ujitó csoportok szervezésébe, illetőleg a tapasztalateserébe.

A 19-20.§-ok a vállalati ujitási bizottságok feladatkörét és működését szabályozza a Vu.5. részének feldolgozásával. Uj rendelkezések: a feltétlenül kötelező ülések bevezetése; az ujitási bizottság és a vállalatvezető kapcsolatának tüzetesebb szabályozása; vállalati ujitási megbizott alárendeltségi viszonyának tisztázása.

A 21. és 22.§-ok a vállalati ujitási megbizottak, illetőleg a közhivatali ujitási szervek feladatkörét szabályozzák, lényegesen kiegészítve és szabatosítva a Vu.4. és 5. résznek anyagát. Uj rendelkezések: az átvételről értesítés küldése azokhoz a szervekhez, amelyektől az ujitás származik; a tapasztalateserével kapcsolatos tevékenységek részletes szabályozása; rendszeres jelentéstétel előírása.

A 23.§. az ujitási ügyekkel kapcsolatos összeférhetetlenség jelenlegi szabályozását /Vu.8.rész/ azzal egészíti ki, hogy a javaslatlattévő saját ügyének tárgyalásán nemcsak bizottsági tag, hanem ujitási megbizott /előadó/ sem lehet.

A 24.§. sok tekintetben ujonnan szabályozza a javaslatok bejelentését. Az eddigi szabályozáshoz /R.11.§./ képest részletes előírások szabályozzák az ujitási napló vezetését; a több helyen történő bejelentés esetén a párhuzamos eljárás kötelező megemlítését. Új rendelkezés az ujitónak adott elismervény tartalmának meghatározása is, mint a szerzői jogok érvényesítésére szolgáló eszköz.

A 25.§. az ujtás szerzőségének kérdését a szovjet szabályozás figyelembevételével ujonnan rendezi. Első ízben kerül szabályozásra a társszerzőség kérdése és fogalmának meghatározása. Új rendelkezés a szerzőség elidegeníthetlenségének kimondása is, valamint az egy éves jogvesztő határidő az ujitási díj-igény érvényesítésére.

Az ujitási napló kérdését szabályozó 26.§. lényegében a Vu 4. részében foglalt rendelkezések tovább fejlesztése. Új szabályok a hitelesítés kérdésének rendezése és egységes formájú napló bevezetése.

A 27.§. az ujitó elsőbbségi jogainak védelme érdekében új szabályként vezeti be a javaslat tartalmának nem nyilvános kezelését és az ujitási megbízott feladatává teszi a találmánynak minősülő szabadalomnak időben való bejelentését.

A 28.§. /új szabály/ részben a szerzői jogok védelmének biztosítására, részben pedig annak lehetővé tételére, hogy az üzemi dolgozók a javaslat tökéletesítésébe bekapcsolódhassanak, közhirré tételi eljárást vezet be. Új rendelkezés a honvédelmi érdekű és hasonló javaslatok bizalmas kezelésének lehetővé tétele is.

A 29.§. az ujitási javaslatok elfogadásával kapcsolatban az eddigi szabályozáshoz /R.13.§./ képest számos új rendelkezést tartalmaz. A gyakorlati tapasztalatok felhasználásával előrehozza a vállalatvezetőnek a várható gazdasági előnyök tekintetében teendő nyilatkozatát az elfogadás előkészítő stádiumába. Jelentős új szabály annak kimondása, hogy a javaslat ujtás jellegét a javaslattevő személyétől és munkakörétől függetlenül kell elbírálni; ez a rendelkezés a műszaki értelmiségnek az ujitási mozgalomba való fokozott bekapcsolódását kívánja előmozdítani.

Az ujitási javaslat megvalósítására vonatkozó 30.§. a R.15.§.-át sok tekintetben tökéletesíti; elveti a kötelező egy hónapos általános megvalósítási határidőt, amely a gyakorlatban megvalósíthatatlannak bizonyult, viszont a vállalatvezető számára értesítési kötelezettséget ír elő a megvalósítás várható időpontjáról. Új rendelkezés: a havonta történő jelentéstétel az elfogadott, de meg nem valósított ujitásokról.

A 31.§. első ízben tesz kísérletet arra, hogy az ujitó iránt megnyilvánuló elismerésnek alkalmas formát adjon ujitói tanusítvány, illetőleg kiváló ujitói oklevél formájában.

A 32.§. lényegében azonos a R.16.§. /2/ és /3/ bekezdésben foglalt szabályokkal.

A 33.§. első ízben szabályozza az ujitói költségek elszámolásának rendjét; e költségek közül a közigazgatási ujitások költségei nyilván a költségvetés terhére számolhatók csak el.

A 34.§. a jogorvoslati eljárás szabályozásával lényegében a R. különböző helyein elszórt rendelkezéseket foglalja össze.

A 35.§. lényeges új rendelkezésként kötelezővé teszi a vállalatok számára az ujitási feladattervek kidolgozását. Ezzel lehetővé válik az ujitó tevékenységnek a legfontosabb megoldandó helyi feladatok felé irányítása, de az ujitó mozgalom eredményeinek a feladattervvel való rendszeres összehasonlítás alapján időszakos lemérése is.

A kísérleti műhelyekről és tapasztalatokról szóló 36.§. a R.20.§.-ának lényegesen átdolgozott és javított szövege; ugyanígy viszonylik a rendelet 37.§.-a a R.21.§.-ához. Új szabályok: a kísérleti műhelyek fenn tartási költségeinek a tárca költségvetésébe való bevitele; a kísérleti költségek keretében a mozgalmi költségek fedezetének rendezése és a hosszabb időt igénylő kísérletek esetében díjelőleg folyósításának lehetővé tétele.

A tapasztalatcsere megszervezéséről szóló 38.§. teljesen új rendelkezéscsoport, amelynek szükségessége szintén a gyakorlati tapasztalatok útján merül fel.

A kötelezően bevezetendő ujitásokról szóló 39. és 40.§.-ok, a hatályon kívül helyezendő 4.310/1949./XI.9./ M.T.számú rendelet anyagát építik be kódexbe és feldolgozzák az e tárgyban hozott 124/7/1949. N.T.számú határozatot.

A kísérletezés célját szolgáló önálló üzem felállításának lehetőségét szabályozó 41.§. felvételét gyakorlati tapasztalatok tették szükségessé.

Az ujitások kötelező ellenőrzésének bevezetését szabályozó 42.§. összhangban áll az Országos Találmányi Hivatal feladatkörét szabályozó 11.§.-sal és biztosítja a kötelező bevezetést elrendelő O.T. rendelet megfelelő végrehajtását.

A büntető rendelkezések /43.§./ új büncselekmény tényálladékaival egészült ki. Az ujitás szerzőségének elidegeníthetlensége /25.§./ szükségessé tette az idevágó összejátszás büncselekmény jellegének kimondását.

Budapest, 1950. május hó 23.-án.

A kiadvány hitelül:

Sári Géza
Sári Géza
irodavezető

Vas Zoltán s.k.

az Országos Tervhivatal elnöke

✓ 6./

Népgazdasági Tanács elnöke: előterjeszti javaslatát munkabérfizetések tárgyában a Magyar Nemzeti Bankon keresztül, és előadja, hogy hozzájárul az igazságügyminiszter azon javaslatához, hogy a határozat hatálya az Igazságügyi Ipari Vállalatra, valamint az Igazságügyi Mezőgazdasági Vállalatra ne terjedjék ki.

Honvédelmi miniszter: Kéri, hogy a hadi jelentőségű üzemek és a honvédelmi minisztérium felügyelete alá tartozó nemzeti vállalatok vonatkozó adatait a Nemzeti Bankban és a Statisztikai Hivatalban külön bizalmi csoportok kezeljék.

Minisztertanács az előterjesztéshoz hozzájárult azzal, hogy 1./ a határozat hatálya az Igazságügyi Ipari Vállalatra és az Igazságügyi Mezőgazdasági Vállalatra nem terjed ki, 2./ a hadijelentőségű üzemek és a honvédelmi minisztérium felügyelete alá tartozó nemzeti vállalatok vonatkozó adatait a Nemzeti Bankban és a Statisztikai Hivatalban külön bizalmi csoportok kezeljék.

✓ 7./

Országos Tervhivatal elnöke: előterjeszti rendelettervezetét az ujitási ügyek intézéséről és javasolja, hogy az előterjesztést a Népgazdasági Tanács által javasolt módosítások figyelembevételével fogadják el.

Földművelésügyi miniszter: Kéri, hogy a minisztertanácsi rendeletbe kerüljön be, hogy a mezőgazdasági ujitásokra külön intézkedés jön.

Országos Tervhivatal elnöke: A Népgazdasági Tanács előbbiekre vonatkozó határozata részben a minisztertanácsi rendeletbe, részben pedig a végrehajtási utasításba fog belekerülni.

Népgazdasági Tanács elnöke: Javasolja, hogy a rendelet 31.§. /2/ bekezdésének eddigi a./ pontja helyett olyan értelmű szöveg legyen, amely szerint kiváló ujitói oklevelet az olyan ujitásért kell kiadni, amelynek népgazdasági jelentősége van.

Minisztertanács az előterjesztést elfogadta azzal, hogy: 1./ a rendeletbe a Népgazdasági Tanács által javasolt módosításokat keresztül kell vinni, 2./ a rendelet lehetőleg tartalmazza a mezőgazdasági ujitásokra vonatkozó, a Népgazdasági Tanács által javasolt eltérő intézkedéseket, 3./ a rendelet 31.§. /2/ bekezdés a./ pontja az eddigi szöveg helyett azt mondja ki, hogy a népgazdaság szempontjából jelentőséggel bíró ujitásért kell kiváló ujitói oklevelet kiadni.

✓ 8./

Országos Tervhivatal elnöke: előterjeszti rendelettervezetét a közületi beszerzések újabb szabályozásáról és a szállítási szerződésekre vonatkozó rendelkezések kiegészítéséről.

Népgazdasági Tanács elnöke: Javasolja, hogy a minisztertanács az előterjesztést elvben fogadja el és egyben hatalmazza fel a Népgazdasági Tanácsot, hogy azon nem elvi jelentőségű kisebb módosításokat eszközölhessen.